

ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ОДВОЈЕНОГ ЖИВОТА БРАЧНИХ ДРУГОВА

1. — Из природе брака, из његове основне сврхе, проистиче да брачни другови живе у заједници. Зато се брак и дефинише, пре свега, као заједница живота мушкарца и жене. Тиме се, истовремено и објашњава што је прво правило брачног права оно које се односи на заједницу живота мужа и жене. Остварење овог правила, које иначе можемо наћи у правима свих земаља (1), зајемчено је у њима у зависности од начина на који је уређен правни положај мужа и жене. Али то правило, као и многа друга која налазимо у прописима што регулишу односе у браку и породици, више је у сфери морална него права. Ово видимо по томе што је готово потпуно и готово свугде напуштена свака принудна мера која би натерала неко лице да живи са својим брачним другом, ако он сам то не жели. Ово је у највећој мери случај у правима оних земаља где се брак третира, пре свега, као добровољно закључен споразум између мушкарца и жене да живе заједно а поготово тамо где, као врховно начело, влада начело личне слободе и равноправности мужа и жене у браку. Али и у правима оних земаља која признају доминантан положај мужа у браку, нема више могућности да жена, противу своје воље, силом буде натерана на заједнички живот са мужем. Стога је и у тим правима, као и онима где су муж и жена равноправни, одређена само посредна санкција за случај када један од брачних другова прекрши правило о обавези заједничког живота.

Према томе, иако постоји обавеза кохабитације, може се догодити да брачни другови живе и одвојено. Размотрићемо како је ово питање решено у упоредном и нашем праву и испитати каква дејства, у разним случајевима, може имати чињеница да брачни другови не живе заједно.

2. — По француском праву, на пример, муж одређује заједничко пребивалиште а жена је дужна да у њему са мужем живи (в. чл. 215 Француског грађанског законика). Исту одредбу садржи и немачко право (в. § 1354, ст. 1, Немачког грађанског законика), као и швајцарско право (в. чл. 160, Швајцарског грађанског законика). Али у свим цитираним правима, жена може, у одређеним случајевима, да одбије да живи у пребивалишту које је одабрао муж, (в. чл. 215, ст. 2, Француског грађанског законика; § 1354, ст. 2, Немачког грађанског законика; чл. 170, ст. 1, Швајцарског грађанског законика). То ће бити у случају ако је муж злоупотребио своје право одређивања заједничког пребивалишта, како се то каже у Немачком грађанском законнику, или ако живот у пребивалишту које је изабрао муж, представља за жену опасност „у физичком или моралном погледу“, како то стоји и Француском грађанском законнику и најзад, ако су женино здравље, добар глас или напредак послова тешко угрожени у пребивалишту које је одредио муж, што налазимо у Швајцарском грађанском законнику. Узгред напомињемо да француска судска пракса иде и даље, допуштајући жени да

(1) В. например, чл. 215 Француског, § 1353 Немачког, чл. 159 Швајцарског, § 108 бив. Српског грађанског законика.

живи одвојено од мужа и у случајевима кад он не извршава своје дужности према њој (2).

Као што се види, на одвојени живот жена има право, према наведеним законодавствима, само из оправданих разлога, тј. из разлога прописаних у закону. То је логична последица правила по коме муж одређује место заједничког пребивалишта као и немогућности да жена силом буде натерана да живи тамо где одреди муж.

Поред ових случајева, до одвојеног живота брачних другова може доћи, у овим правима, и на основу пресуде о растави од стола и постеље а такође и за време бракоразводне парнице као и за време парнице по захтеву за раставу од стола и постеље. Ови случајеви одвојеног живота регулисани су посебним прописима.

3. — По томе што је признавао мужеву превласт над женом, бив. Српски грађански законик, као и његов изворник Аустриски грађански законик, могу се сврстати у исту групу законодавстава као и француско и немачко.

Обавеза кохабитације била је утврђена у § 108 бив. Српског грађанског законика. („Оба супружника дужна су неразделно живети“), али избор пребивалишта припадао је мужу („супруга је дужна свога мужа слушати [...] за њим ићи и где он за добро нађе с њим онде живети [...]“), в. § 110 Српског грађанског законика). На сличан начин регулише ово питање и Аустриски грађански законик (§ 92). Санкцију женине обавезе да прати мужа налазимо у уредби од 5 фебруара 1857. која је додата уз § 108 Српског грађанског законика. Према тој уредби, нико не сме примити жену која је одбегла од мужа, осим родитеља, сродника и месне власти али су и ови дужни да о томе, у року од 24 сата, извести полицију. Полиција је дужна да и одбеглу жену и њеног мужа, без одлагања, упути надлежном пароху ради мирена и даљег поступка. У чл. 3 те уредбе каже се да ће жена морати да поступи по конзисториској пресуди којом би било одређено да се одбегла жена има вратити своме мужу. Ако жена, ипак, не би то хтела, мужу није преостајало ништа друго до да тражи развод брака на основу § 94, т. 5, Српског грађанског законика.

Осим случаја „одбегвања жене“, по Српском грађанском законнику брачни другови су могли живети одвојено и на основу судске пресуде (§ 102). Овој мери прибегавало се када се развод брака тражио по члану 218 Закона о црквеним властима од 27 априла 1890. због немогућности заједничког живота. У оваквој парници је суд, пошто испита ствар, доносио пресуду да брачни другови живе одвојено пет година. Ако се они у том року не помире, брак ће се развести на захтев једног брачног друга (3).

4. — Уважавајући чињеницу да би, без заједнице живота брак изгубио свој основни смисао, наше ново брачно право, поред осталих дејстава брака установљава и обавезу кохабитације брачних другова. Али наше

(2) Тако, на пример, ако муж не врши своју обавезу полног општења са женом, ако не врши своју дужност помагања и издржавања жене, итд. В. G. Ripert et J. Boulanger: *Traité élémentaire de droit civil de Planiol — réfondu et complété*, IV. éd., tome I, Paris, 1952, pp. 608—609.

(3) В. Г. Никетић: Грађански законик Краљевине Србије, протумачен одлукама одељења и опште седнице Касационог суда, Београд, 1909, с. 62.

право је уважило и чињеницу да та обавеза, ма колико битна за остварење суштине брака, не може да се оствари принудним путем. С друге стране, начело слободе личности брачних другова и начело њихове равноправности, која чине основу узајамних односа брачних другова у нашем праву, условила су друкчије решење обавезе кохабитације од онога које постоји у правима неких других земаља. У нашем праву нема прописа по коме би муж одређивао место заједничког живота а који би обавезивао жену да тамо са њим живи. Напротив, препуштено је да и о томе, као и неким другим питањима својих узајамних односа, брачни другови решавају споразумно (чл. 8, ст. 4, основног закона о браку). Законодавац је пошао од становишта да такав начин решавања овог питања пружа више гаранције за формирање и одржавање складних односа у браку.

И у совјетском праву, као и у правима источноевропских земаља, решено је ово питање на исти начин (в. на пример, чл. 9, Кодекса закона о браку, породици и старатељству РСФСР) (4).

Иначе, у нашем праву нема прописа којим би један брачни друг био овлашћен да у одређеним случајевима живи одвојено од свог брачног другга (5). Постављено је само правило да брачни другови живе заједно а да место заједничког живота одређују споразумно.

5. — У највећем броју случајева брачни другови без тешкоћа долазе до тога споразума. У ствари, тешко је замислити да би вереници уопште ступили у брак ако већ претходно не би постигли споразум о основним питањима свог будућег живота. Одређивање места где ће по ступању у брак живети сигурно представља једно такво питање.

Међутим, разни узроци могу довести до тога да постигнути споразум више не одговара и да треба одредити ново место где ће брачни другови живети. О томе они треба поново да се споразумеју. И до тог новог споразума брачни другови, по правилу, лако долазе. Али ако до споразума не дође, брачни другови ће живети одвојено. Исто то ће се догодити и ако један од брачних другова прекрши споразум који постоји, и оде да живи другде. Остављамо по страни да такво стање у односима брачних другова може довести до крупних поремећаја па и до раскида међу њима.

Али до одвојеног живота може доћи и из других разлога. Ако један брачни друг мора, због болести, да предузме лечење ван куће или ван места у коме брачни другови живе, ако он крене на дуже путовање или ако, по потреби службе, буде премештен у друго место, итд., то ће имати за последицу и одвајање брачних другова. У таквом случају до одвојеног живота долази, или услед неспоразума брачних другова о новом заједничком пребивалишту, или напротив, баш по споразуму о привременом одвојеном животу.

(4) В. Г. М. Свердлов: Совјетскоје семејноје право, Москва, 1958, с. 282, 283.

(5) Наводимо један случај из наше судске праксе у коме је суд решио да брачни другови живе одвојено. На тужбу, којом је жена тражила развод брака, окружни суд је тужиљи дозволио да живи одвојено од мужа, коме је наложено да жени даје издржавање. Уколико се брачни другови за време деветомесечног одвојеног живота не би помирили, упућени су да могу тражити развод брака. Врховни суд НР Хрватске је, разумев се, поништио ово решење окружног суда. В. одлуку Врховног суда НР Хрватске, Гж 201/46, објављену у „Народном правнику“, бр. 6/46, с. 125, 126.

Споразум о привременом одвојеном животу брачних другова није ретка појава и може се рећи да је мало бракова у којима брачни другови, из наведених и других разлога, нису имали више пута прилику да га практикују (6).

Осим споразумног одвојеног живота брачних другова за ограничено време, изазваног изузетним приликама, у животу се дешава да међу брачним друговима дође и до споразума о трајном одвојеном животу; дошло је до поремећаја односа и брачни другови, не желећи да траже развод брака, одлуче да трајно прекину заједницу живота. Ово се, наравно, знатно ређе догађа.

6. — Упркос правилу по коме су брачни другови дужни да живе у заједници, као што се види, различити узроци могу довести до тога да они живе одвојено. Да би одговорили на питање о дејствима која може имати непоштовање обавезе кохабитације, а одмах ћемо истаћи да су та дејства и у нашем и у упоредном праву мање-више прецизно прописана, размотрићемо да ли она зависе од узрока који је довео до одвојеног живота или од неких других околности.

Као што смо истакли, у нашем праву, за разлику од права неких других земаља, нема правила које би допуштало да брачни другови, било у којој ситуацији, живе одвојеним животом. Истина, има један пропис који, иако посредно, предвиђа ту могућност. Реч је о чл. 405 закона о парничном поступку према коме суд може, у току брачног спора, одредити привремене мере за смештај и издржавање необезбеђеног брачног друга (7). Очигледно, кад се овде говори о смештају необезбеђеног брачног друга, мисли се на његов одвојени смештај, ван онога где је дотада живео у заједници са својим брачним другом.

Међутим, овај пропис се односи на период трајања бракоразводне парнице, дакле, на време када је само питање часа, да се и формално, растави једна пољубана брачна заједница, која је стварно већ престала. До душе, може се догодити да се брак не разведе и да брачни другови, пошто тужба буде повучена или одбачена, поново успоставе брачну заједницу. Али, то ће се догодити сасвим ретко јер, ако је необезбеђени брачни друг већ затражио примену чл. 405 закона о парничном поступку, онда су изгледи на одржавање брака обично сасвим слаби. Због тога нам изгледа да тај пропис, за питање које разматрамо, можемо занемарити.

7. — Пређимо сада на постављено питање о дејствима одвојеног живота брачних другова. Размотрићемо најпре случај када је до прекида заједнице дошло на основу споразума брачних другова.

Ступајући у брак, брачни другови узимају на себе низ узајамних права и обавеза. Највећи део тих права и обавеза утврђен је у закону. Нека од њих одређена су тако да се о њима брачни другови не могу споразумевати нити их могу било у чему модификовати. Такав је, на пример,

(6) Да то код нас није редак случај, сведочи и пропис о посебном додатку за одвојени живот, под условом да један брачни друг, по потреби службе, живи одвојено од свог брачног друга, а у месту где ради нема могућности да нађе стан где би живео са својом породицом.

(7) Правило које садржи овај пропис постојало је и раније, в. чл. 81 основног закона о браку.

случај са обавезом верности или помагања. Друга су, напротив, уређена тако да њихово остварење брачни другови могу подешавати на основу узајамног споразумевања. Али без обзира на то, сва права и дужности између брачних другова, која су прописана у закону, одређена су нормама императивне природе и брачни другови не могу никако отклонити њихову примену.

И обавеза заједничког живота представља једно такво право и дужност. Отуда, брачни другови се могу споразумети о месту заједничког живота али не и о томе да ли да живе у заједници или не. Према томе, пошто брачни другови не могу никако па ни својим споразумом отклонити ниједно од дејстава која производи брак, такав споразум неће ни произвести никаква правна дејства.

Међутим, иако за питање које овде расправљамо није битно, узгред ћемо поменути да ситуација није у свему једнака за сваки споразум о одвојеном животу. Тако, на пример, ако је споразумом одлучено о привременом одвојеном животу, изазваним оправданим разлозима и, ако, како каже проф. М. Беговић „[...] постоји воља супруга да буду муж и жена, да једно другом помажу и да испуњавају остале дужности које им намеће брак [...]“, онда се такав споразум „[...] не би противио духу закона и сврси брачног живота“ (8). Привремени одвојени живот брачних другова, који је, у ствари, неминовна последица чињенице да је човек, као биолошко и друштвено биће, стално изложен многобројним и различитим утицајима који уносе промене у његов живог, по правилу не угрожава брак, па је отуда резонување проф. Беговића о томе сасвим на месту.

Ствари стоје друкчије у погледу споразума о трајном одвојеном животу. Трајан прекид животне заједнице задире у саму суштину брака и представља, стварно, негацију брака. Због тога, за овај споразум не може важити оно што смо малочас истакли, јер је он противан и духу закона и сврси брачног живота.

У томе је разлика између ова два споразума. Подвлачимо, међутим, да ни први ни други споразум брачних другова не може спречити наступање последица које проистичу из брака, па отуда, на томе плану, међу њима нема разлике.

8. — Осим на основу споразума, до одвојеног живота брачних другова може доћи и кад један брачни друг самовољно напусти брачну заједницу.

Уопште узев, један брачни друг може напустити брачну заједницу из оправданих или неоправданих разлога. Због тога се и каже да је он крив или невин што је дошло до одвојеног живота. Остављамо на страну да је често веома тешко утврдити да ли у таквом случају уопште има кривице и на коме брачном другу она лежи.

Не упуштајући се у питање из којих све узрока може један брачни друг напустити брачну заједницу, напомињемо само, да су дејства кривице једног брачног друга за одвојени живот прецизно прописана у нашем праву. Тако ће брачни друг који није крив што је дошло до одвојеног живота

(8) М. Беговић: Породично право, Београд, 1959, с. 76.

моћи да тражи развод брака. Он ће имати то право у случају када одвојени живот има обележја злонамерног или чак само и неоправданог напуштања (чл. 61, основног закона о браку) или ако је одвојени живот, који се може уписати у искључиву кривицу другом брачном другу, довео до таквих поремећаја да је заједнички живот постао неподношљив (чл. 56).

Треба, међутим, приметити да могућност подношења захтева за развод брака постоји и у случају кад је до одвојеног живота дошло на основу споразума. То ће бити ако један од брачних другова прекрши постигнути споразум и затражи поновно успостављање заједнице а овај други на то не пристаје. У том случају брачни друг, који одбија поновно успостављање заједнице, ствара, иако посредно, другом брачном другу узрок за развод брака по чл. 61. Али и иначе, споразумни одвојени живот брачних другова, поготову ако дуже траје, може довести и до услова за развод брака по чл. 56 основног закона о браку.

Могућност развода брака јесте уједно и једина последица коју наше брачно право везује за чињеницу да брачни другови живе одвојено. Показаћемо нешто касније да наше наследно право такође придаје одређени правни значај тој чињеници.

9. — У упоредном праву ствари стоје унеколико друкчије. У земљама чија права предвиђају могућност да муж одређује место заједничког пребивалишта и која допуштају жени да у одређеним случајевима може живети и ван тога пребивалишта, дејства одвојеног живота различита су у зависности од тога да ли је до одвојеног живота дошло из разлога које предвиђа закон, или из неких других разлога. У првом случају, с обзиром да одвојени живот не утиче на постојање брака, он и даље производи сва прописана права и дужности брачних другова, изузев обавезе кохабитације која је суспендована одлуком суда. Ако је, пак, до одвојеног живота дошло из других разлога, та чињеница у одређеним случајевима може послужити невиној страни као узрок за развод брака (в., на пример, чл. 232 Француског грађанског законика).

10. — Има у упоредном праву и других схватања о дејствима одвојеног живота брачних другова, односно о прекршају обавезе кохабитације од стране једног од њих. Према Планиолу, у француској судској пракси могу се наћи о овој ствари и оваква резонувања:

„Брак ствара између супруга ситуацију, сличну оној која настаје из двостраних уговора, тако да једна страна не може ништа захтевати од друге ако она сама није спремна да изврши све своје обавезе“ (9).

На основу овог схватања судови у тој земљи признају, на пример, мужу, право да одбије издржавање жени ако је она крива за одвојени живот. Овакво схватање је потпуно неприхватљиво. Брак заиста није уговор како се то обично каже. Брак је комплексна правна ситуација уређена законом која настаје уговором. Уговор се налази у његовом пореклу али он не одређује његову суштину. Отуда се на брак, ни по каквој аналогiji, не могу применити правила која важе за двостране уговоре. При томе, ово, из-

(9) G. Ripert et J. Boulanger: op. cit., pp. 609, 610.

гледа нам, не важи само за наше право јер, као што смо истакли раније, и по француском праву су дејства одвојеног живота брачних другова прописана законом, па је оваква пракса судова и у тој земљи противзаконита.

Поменућемо узгред да и наша судска пракса, иако не са истим образложењем, поступа слично и одриче право на издржавање оном брачном другу који би био крив за одвојени живот, иако он, иначе, задовољава све законске услове за стицање тога права. Нећемо се упуштати у анализу овог става наше судске праксе, али ћемо истаћи да је он исто тако незаконит јер приписује чињеници одвојеног живота, као и чињеници да је један брачни друг крив за одвојени живот, више дејстава но што то проистиче из закона.

11. — Осим дејстава на плану брачног права, одвојени живот брачних другова има дејстава и на терену наследног права.

Према чл. 27, ст. 2, т. 3, нашег закона о наслеђивању, једно лице губи право да на основу закона наследи свог умрлог брачног друга „[...] ако је његова заједница живота са оставиоцем била трајно престала његовом кривцом или у споразуму са оставиоцем.“

Могло би изгледати да се овим прописом, поред тога што се санкционише сама чињеница трајног одвојеног живота брачних другова, истовремено придаје и неко правно дејство споразуму брачних другова о трајном одвојеном животу. Такво гледање на ову ствар било би погрешно. Губитак наследног права у овоме случају није последица тога споразума. Реч је о томе, да трајан одвојени живот брачних другова представља повреду суштине брака. Без обзира како је до њега дошло, кривцом преживелог брачног друга или у споразуму са оставиоцем, сама чињеница трајног одвојеног живота, из једног или другог разлога, као повреда обавезе кохабитације брачних другова, има за последицу поменућу наследноправну санкцију.

Описано дејство на терену наследног права, заједно са оним на које смо указали у области брачног права исцрпљује правна дејства које наше право признаје чињеници одвојеног живота брачних другова.

12. — Али упркос томе, судови у нашој земљи придају чињеници одвојеног живота брачних другова још нека значајна правна дејства.

У више пресуда Врховног суда НР Србије, изражено је мишљење да „[...] дуг одвојен живот брачних другова, који би показивао да је немогуће поново успостављање брачне заједнице, може као објективна околност сам по себи да претставља разлог за развод брака“ (10). Исту мицао изразио је овај суд још јасније када је у образложење једне своје одлуке ставно и ово: „Правилно је правно схватање суда првог степена да је дуг одвојени брачни живот један од узрока за развод брака, кад је он не само манифестација поремећаја, него је постао и узрок поремећаја“ (11).

У пракси се може срести и схватање, које иде корак даље од изложеног а према коме, дуг одвојени живот брачних другова, до кога је дошло

(10) В. решење Врховног суда НР Србије Гж 1059/54 од 1. октобра 1954., објављено у Збирци одлука врховних судова донетих у кривичном и грађанском поступку, 1953—1955, Београд, 1957, одлука бр. 280, с. 270.

(11) В. пресуду Врховног суда НР Србије Гж 775 од 29. децембра 1952, објављену у Збирци одлука врховних судова донетих у кривичном и грађанском поступку, Београд, 1954, одлука бр. 191, с. 167.

кривцом једног брачног друга, déroгира правило по коме криви брачни друг уопште, а посебно онај који је искључиво крив у смислу чл. 56 основног закона о браку, не може поднети тужбу за развод брака. Ово схватање дошло је до изражаја у више пресуда као, на пример, у следећој: „Дуг одвојен живот брачних другова као објективна околност није такав узрок који би сам по себи одстранио кривицу брачног друга који је својим поступцима довео до одвојеног живота, већ само околност која омогућује тражење развода брака и оном брачном другу, који је био искључиво крив што је дошло до првобитног поремећаја брачних односа“ (12). Исто то мишљење може се наћи и у пракси Савезног врховног суда (13).

13. — Оваква схватања судова дошла су као последица њихове тежње да омогуће да се, и правно, раскине један брак који већ дуже времена стварно не постоји. И то нарочито у случајевима када брачни друг, који није крив за одвојени живот, не жели развод и не подижући тужбу за развод брака на основу кривице другог брачног друга, онемогућава овога да се ослободи те брачне везе, чиме би добио право да озакони своју нову, ванбрачну, везу у којој, евентуално, има и деце.

Наведено схватање наших највиших судова, инспирисано племенитим побудама, усмерено на решавање драматичних ситуација до којих у животу може доћи, одступа од јасних правила нашег права по којима брак не може престати сагласном вољом брачних другова, као што ни онај брачни друг који би био искључиво крив што је дошло до поремећаја у браку и до одвојеног живота не може захтевати развод брака. Због тога је немогуће прихватити такав став. Али чак и ако би се законска правила у томе погледу променила тј. ако би се право на подношење тужбе за развод брака дало и оном брачном другу који је искључиво крив, то би водило резултату који вероватно не желе ни протагонисти наведеног схватања. Како је то показао у једном чланку проф. М. Константиновић, с обзиром да наше право познаје дозвољено бракоразводних узрока:

„Генерални узрок за развод брака како је формулисан у чл. 56 толико је широк да обухвата скоро све случајеве у којима је дошло до одвојеног живота брачних другова, те дозвољава сваком брачном другу да због поремећености брачних односа тражи развод брака. Искључени су само они изузетни случајеви у којима је до одвојеног живота дошло искључиво кривцом једног брачног друга. То ће обично бити случајеви у којима један брачни друг отера другога од куће, или га зоставља и угрожава његово здравље и телесни интегритет и тако га натера да га напусти и живи одвојено. Зашто би у тим случајевима било дозвољено брачном другу који је виновник одвојеног живота, да после извесног времена тражи развод брака? То би значило дати му законом још једно средство притиска на свог брачног друга. А како је то обично муж, то би значило дати му могућност репудиације у новом облику. И тако би се дошло до чудног резултата да се помоћу разлога слободе и правичности васкрсне прастара уста-

(12) В. пресуду Врховног суда НР Србије Гж 3553/54 од 20 октобра 1954, објављену у Збирци одлука врховних судова, 1953—1955, одлука бр. 281, с. 270.

(13) В., например, Решење Савезног врховног суда Гзз 5/55, од 25. фебруара 1955, објављено у наведеној збирци, одлука бр. 282, с. 271.

нова репутације, која је била привилегија мужева у патријархалним друштвима" (14).

Не упуштајући се у даље разматрање овог сложеног питања, упућујемо заинтересоване на чланак који смо овде цитирали. Усвајајући у целини све што је о томе у њему речено, истичемо да смо ово питање покренули само ради потпуности излагања о дејствима одвојеног живота брачних другова, што смо у овом раду ставили себи у једини задатак.

14. — Завршићемо разматрање питања одвојеног живота брачних другова и дејстава која право придаје тој чињеници, резимирајући неке ствари.

Обавеза кохабитације брачних другова, као једна од правних последица брака, по својој правној природи не разликује се од осталих последица које изазива брак. Она је регулисана нормама когентне природе и брачни другови је не могу отклонити ни на који начин.

Када дође до трајног или привременог прекида животне заједнице без обзира из кога узрока и свеједно да ли су, један или, оба брачна друга крива за то, или је до тога дошло без ичије кривице, та чињеница не мења ништа у правним односима брачних другова. Брак и даље постоји и производи сва своја дејства тако да и даље остају и сва права и дужности брачних другова. Изузетно, и то само у оним правима где суд може допустити да жена живи одвојено од мужа, за време одвојеног живота, обавеза кохабитације је суспендована. Али и у тим правима, остала права и дужности брачних другова остају и за то време непромењена.

Чињеници одвојеног живота брачних другова, право придаје одређена правна дејства која су прецизно прописана законом. У области брачног прва, ако одвојени живот има одређене квалификације — безразложно или злонамерно напуштатање брачног друга, несталост једног брачног друга, или ако је проузрокован неподношљивошћу заједничког живота било из ког разлога — он може бити узрок за тражење развода брака. У зависности од случаја у питању право на подизање тужбе имаће само један или оба брачна друга, у складу са јасним прописима који постоје у тој области. На терену наследног права, одвојени живот, нарочито квалификован, има за последицу губитак наследног права брачног друга према свом умрлом брачном другу.

То су једина дејства одвојеног живота. Нема разлога и противно је закону придавати тој чињеници и неке друге последице.

В. Станковић

НЕКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРАВНО-ПОЛИТИЧКОГ РАЗВИТКА СРБИЈЕ ОД 1903—1914

Да би се нагласили значај и ширина будућих политичких промена у Србији и да би се елиминисало питање кривичне одговорности за убиство краља, влада која је образован после 29 маја 1903, углавном од завере-

(14) М. Константиновић: Развод брака због дуготрајног одвојеног живота и право разведеног брачног друга на издржавање, „Анали Правног факултета у Београду“, бр. 4/56, с. 483.